

POSTANOWIENIE

Dnia 17 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa J. B.
przeciwko Izbie Administracji Skarbowej w P.
o odszkodowanie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 17
września 2025 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w
Poznaniu
z dnia 27 listopada 2023 r., sygn. akt VIII Pa 163/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z 27 listopada 2023 r. oddalił apelację pozwanej Izby Administracji Skarbowej w P. od wyroku Sądu Rejonowego w Poznaniu z 14 lipca 2022 r., który zasądził powodowi J. B. odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia w kwocie 29.384,86 zł z odsetkami.

Sąd Okręgowy potwierdził rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego, że powód swoim zachowaniem opisanym w treści rozwiązania umowy o pracę, nie naruszył obowiązków oraz zasad pracy u pozwanej w stopniu, który uprawniałby pozwaną do rozwiązania umowy o pracę w trybie art. 52 k.p. Nie każde naruszenie przez pracownika obowiązków stanowi podstawę rozwiązania umowy w tym trybie - musi

to być naruszenie podstawowego obowiązku, zaś powaga tego naruszenia rozumiana musi być jako znaczny stopień winy pracownika. Rozwiązanie umowy o pracę w tym trybie musi być uzasadnione szczególnymi okolicznościami, które w zakresie winy pracownika polegają na jego złej woli lub rażącym niedbalstwie.

Niewątpliwie to, co później zostało ujawnione w wyniku przeprowadzenia wewnętrznego postępowania, które zakończyło się w grudniu 2019 r. sformułowaniem wystąpienia pokontrolnego, jak i postępowania karnego, które zakończyło się prawomocnym skazaniem w sierpniu 2023 r., uzasadniałoby dyscyplinarne rozwiązanie stosunku pracy. Niemniej jednak było to już po zwolnieniu powoda, a tym samym bezzasadne są twierdzenia, że okoliczności te stanowiły uzasadnienie rozwiązania umowy w marcu 2019 r., a tym samym uzasadnia i przemawia za oddaleniem powództwa w całości. Postępowanie karne, jak i wydane w jego przebiegu wyroki, dotyczyły bowiem innych zdarzeń niż te zarzucone powodowi w pisemnym oświadczeniu pozwanego w przedmiocie rozwiązania umowy o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia, na co zresztą wskazywał Sąd Rejonowy. Okoliczności te bez wątpienia rzutowałyby także na rozstrzygnięcie o żądaniu przywrócenia do pracy - byłyby bowiem przesłanką negatywną do uwzględnienia takiego roszczenia. Powód jednak zmodyfikował żądanie i zaczął domagać się odszkodowania, które zostało przez Sąd Rejonowy uwzględnione. Nadto okoliczności sprawy nie przemawiały za zastosowaniem art. 8 k.p i oddaleniem powództwa w zakresie odszkodowania.

Sąd drugiej instancji podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że jego zadaniem było zbadanie tego, czy wskazane w oświadczeniu o rozwiązaniu umowy pracę bez wypowiedzenia przyczyny stanowiły ciężkie naruszenie obowiązków pracowniczych, a tym samym uzasadniały rozwiązanie umowy w trybie dyscyplinarnym. Co istotne i co właściwie uchwycił Sąd Rejonowy w oświadczeniu z 20.03.2019 r. zostały - jako uzasadnienie podjęcia takiej decyzji - wskazane dwa i tylko dwa zachowania powoda tj.:

1/ wykorzystanie sprzętu służbowego do celów prywatnych - wykorzystanie programu N., nr seryjny [...] do przygotowania kosztorysów inwestorskich dla Stowarzyszenia [...]. i Stowarzyszenia [...]1 Zarząd Główny w W. O/ W. (bez

bliższego określenia tych kosztorysów np. datą czy przedmiotem / nazwą inwestycji),

2/ weryfikacja projektu kosztorysów ofertowych PHU G. złożonych do konkretnej inwestycji (i tu podano jej nazwę), dokonanie modyfikacji tego projektu (bez bliższego określenia zakresu tej modyfikacji) i jego wydrukowanie - przy użyciu drukarki, komputera, oprogramowania pracodawcy.

Tym samym rolą Sądu przy rozpoznawaniu pozwu było przeanalizowanie tego, czy w/w zachowania powoda miały miejsce, w jakich okolicznościach oraz czy wyczerpują przesłanki do zastosowania art. 52 § 1 pkt 1 k.p.

Sąd Rejonowy analizując zebrany materiał dowodowy prawidłowo pominął wszystkie te zdarzenia / okoliczności / zachowania powoda, które zostały ujawnione po złożeniu oświadczenia o rozwiązaniu stosunku pracy.

Powyższe odnosi się także do wskazanych w apelacji zarzutów - w tym pominięcie przy ocenianiu zasadności wywiedzonego pozwu wyników postępowania karnego, jak i przeprowadzonego postępowania wewnętrznego w Izbie Administracji Skarbowej w P.

Na ocenę zasadności wniesionego odwołania od rozwiązania umowy o pracę nie mogło mieć wpływu postępowanie karne toczące się przeciwko powodowi bowiem akt oskarżenia, do którego odnoszą się wyroki skazujące, zawiera inne zarzuty niż te wskazane w oświadczeniu o rozwiązaniu umowy o pracę. Gdyby zarzuty postawione w postępowaniu karnym i prawomocnie przesądzone w wyrokach skazujących były jednocześnie zarzutami wpisanymi do rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia, wówczas Sąd pierwszej instancji byłby związany wyrokami skazującymi wydanymi w postępowaniu karnym i musiałby na ich podstawie dokonać oceny zasadności rozwiązania z powodem umowy o pracę, jak i rozważyć celowość ewentualnego zawieszenia postępowania do czasu prawomocnego zakończenia sprawy karnej. Jednocześnie zdaniem Sądu Okręgowego nie można uzasadniać zastosowanego trybu rozwiązania umowy przebiegiem i wynikiem postępowania karnego, skoro osądzone w nim czyny / zachowania nie zostały ujęte w piśmie rozwiązującym umowę o pracę. Nie można przy tym twierdzić, że fakt braku wyłączenia się z postępowań przetargowych, jak i składanie w ich toku nieprawdziwych oświadczeń, stanowią uzasadnienie tzw.

drugiej przyczyny rozwiązania umowy o pracę. Zapis bowiem w oświadczeniu z 20.03.2019 r. o naruszeniu zasady niedopuszczania do podejrzeń o konflikt między interesem publicznym i prywatnym oraz o jednakowym traktowaniu wszystkich uczestników, nie odnosi się wszak do zarzutów postawionych powodowi w sprawie karnej, jak i tego co ujawniono w toku przeprowadzonego postępowania wewnętrznego u pozwanego, skoro oba te postępowania była prowadzone już po dyscyplinarnym zwolnieniu powoda (pierwsze w całości a drugie w znakomitej większości). Nawet okoliczność, że zarzut weryfikacji, modyfikacji kosztorysu ofertowego, po czym jego wydrukowanie, dotyczy przetargu na roboty budowlane opisane w punkcie 8 aktu oskarżenia (a tym samym i wyroku w sprawie VI K 977/20 Sądu Rejonowego Poznań Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, gdyż nie doszło do zmiany opisu czynów zarzuconych), nie przemawia za uznaniem, iż skazanie za ten czyn czy okoliczności z tym związane uzasadniały podjęcie przez pracodawcę decyzji o rozwiązaniu umowy o pracę w trybie natychmiastowym. Nie jest bowiem tak, że najpierw zwalnia się pracownika a post factum szuka okoliczności uzasadniających taką decyzję.

Niezasadny jest także podnoszony w apelacji zarzut braku uwzględnienia podczas wyrokowania przez Sąd pierwszej instancji tego, co zostało wykazane w tym procesie i to w zakresie współpracy powoda ze Stowarzyszeniem [...] (czyli, że trwała od wielu lat i była odpłatna), podobnie jak i znajomości ze świadkiem F. Pełnomocnik apelującego powołał się przy tym na dokumenty załączone do pisma procesowego z 29 września 2020 r. zatytułowanego oświadczenie pozwanej - stanowisko do protokołu. Sąd pierwszej instancji nie mógł jednak wziąć pod uwagę powyższych faktów, nawet jeśli zostały wykazane w toku prowadzonego przed nim postępowania, skoro nie były one wskazane w oświadczeniu o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia, a tym samym nie były znane pozwanemu na czas składania tego oświadczenia. Także ujawnienie poprzez zeznania świadków N. i T. przed Sądem Rejonowym, iż powód przed 2017 r., jak i po rozwiązaniu umowy o pracę wykonywał odpłatnie kosztorysy inwestorskie na rzecz Stowarzyszenia [...], nie ma znaczenia dla sprawy bowiem z ich wypowiedzi nie wynika o jakie konkretnie kosztorysy chodzi i kiedy dokładnie sporządzone, a jednocześnie nie zostało wykazane to, że okoliczności te były znane pozwanemu w marcu 2019 r. i

złożyły się na decyzję o rozwiązaniu z powodem umowy o pracę (jakkolwiek w oświadczenie o rozwiązaniu umowy bez wypowiedzenia jest mowa o bliżej nieokreślonych kosztorysach - o czym dalej). Podobnie należy ocenić dokumenty załączone do pism pełnomocnika pozwanego z 20 stycznia 2021 r. (k. 499 i n.). Skoro dokumenty - istotne z punktu widzenia strony pozwanej dla oceny dokonanego rozwiązania umowy o pracę - złożone zostały po roku i więcej od wystąpienia z pozwem, a okoliczności z nich wynikające nie zostały zawarte / przytoczone w odpowiedzi na pozew, to nie były znane, czyli nie mają związku z decyzją pracodawcy wobec pracownika.

Wreszcie nie zostało ujęte w piśmie rozwiązującym umowę o pracę i to, aby przyczyną zakończenia zatrudnienia było prowadzenie przez powoda działalności gospodarczej - działalności stałej, zarobkowej, nastawionej na dążenie do zysku co pozostawałoby w sprzeczności z obowiązującymi przepisami nakazującymi powstrzymywanie się od takiej działalności.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że skarga jest oczywiście uzasadniona. „(...) Zachowanie powoda (opisane zdarzenia, przyczyny) w stanie faktycznym i prawnym sprawy stanowiło ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych: - było bezprawne, tj. naruszało przynajmniej jeden obowiązek pracowniczy; - naruszało interes pracodawcy, względnie przynajmniej zagrażało temu interesowi, przy czym nie musiał być to interes majątkowy; - było zawinione, przy czym chodzi tu o winę umyślną albo przynajmniej rażące niedbalstwo.

Jak wynika z rozwiązania umowy o pracę, jego powodem było:

- ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych, polegające na wykorzystaniu służbowego sprzętu w celach prywatnych (w konsekwencji czego nastąpiła utrata zaufania do pracownika; utrata zaufania jako skutek a nie przyczyna rozwiązania umowy); przez wykorzystanie niezgodnie z przeznaczeniem oraz zakresem obowiązków służbowych programu kosztorysowego [...], stanowiącego własność pracodawcy, udostępnionego powodowi wyłącznie w związku z zakresem powierzonych zadań w Izbie Administracji Skarbowej w P.

- powód wykorzystał ten licencjonowany, stanowiący własność pracodawcy program kosztorysowy do:

a) przygotowania kosztorysów dla Stowarzyszenia [...] Oddział w P. (inwestor), dla którego przed rokiem 2017 i po zwolnieniu z pracy (w XII 2019) wykonywał te czynności za pieniądze, a w okresie po wejściu w życie przepisów o KAS wykonywał te czynności wbrew zakazowi prowadzenia działalności gospodarczej;

b) dokonał wbrew prawu i regulacjom wewnętrznym (brak takiego obowiązku) weryfikacji dokumentu kosztorysu złożonego przez PHU G. w postępowaniu o zamówienie publiczne i posługując się służbowym komputerem i oprogramowaniem N. dokonał modyfikacji kosztorysu PHU G. i wydrukował go na służbowej drukarce.

Stanowiło to - jak opisano w rozwiązaniu umowy o pracę - naruszenie zasady, która wyraża się w szczególności w niedopuszczaniu do podejrzeń o konflikt między interesem publicznym i prywatnym oraz jednakowym traktowaniu wszystkich uczestników w prowadzonych sprawach administracyjnych i nieuleganiu przy tym jakimkolwiek naciskom.

Ta zasada bezstronności wynika z § 18 zarządzenia Prezesa RM nr 70 ws. wytycznych w zakresie przestrzegania zasad służby cywilnej oraz ws. zasad etyki korpusu służby cywilnej w zw. z art. 15 ust. 10 ustawy o służbie cywilnej oraz obowiązku pracownika służby cywilnej z art. 76 ust. 1 pkt 1 i ustawy o zamówieniach publicznych i regulaminu pracy, który powieliła w tym zakresie art. 100 § 1 i 2 Kodeksu pracy. (...) Powód przez lata procesu dochodził tylko (!) przywrócenia do pracy, a dopiero po wyroku karnym skazującym (w tym na zakaz zajmowania stanowisk kierowniczych) zmienił swoje powództwo (konwersja roszczenia) na odszkodowanie, co w jednoznaczny sposób dowodzi powiązania między rozwiązaniem umowy o pracę w tzw. drugiej przyczynie (zdarzeniu) a następczym procesem karnym, o czym niżej.

Sąd w skarżonym wyroku dokonał, zdaniem wnoszącego skargę kasacyjną, niewłaściwej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, w wyniku której zapadł skarżony obecnie wyrok oraz naruszył prawo materialne, znajdujące zastosowanie

w sprawie przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie - w zakresie wskazanym jak wyżej i opisanym jak niżej.

Proces wykazał zajście obu zdarzeń powołanych jako przyczyny uzasadniającej rozwiązanie umowy o pracę z powodem w tym trybie z powodu ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych (art. 52 § 1 pkt 1 Kodeksu pracy).

Ponadto prawidłowe było oświadczenie pracodawcy o rozwiązaniu umowy - zgodnie z orzecznictwem wystarczającym jest takie jego sporządzenie, by wola pracodawcy i przyczyny dały się odczytać - były jasne i czytelne.

Okoliczności zostały potwierdzone w toku procesu (w tym wnioski dowodowe, następny proces karny) - powód doskonale wiedział jakich czynów dokonał, przyznając się do nich (kontrola wewnętrzna), był wszak kompletnym, wykwalifikowanym pracownikiem administracji skarbowej na stanowisku kierowniczym”.

W odpowiedzi powód wniósł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jako że w sprawie nie występują podstawy uzasadniające jej rozpoznanie, tj. nie występuje oczywista zasadność skargi kasacyjnej, oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przysądu i dlatego nie został uwzględniony.

Negatywna ocena wniosku wynika z przyczyn metodycznych i merytorycznych.

Na etapie przysądu nie rozpoznaje się zarzutów podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.). Stanowią odrębną część skargi kasacyjnej i podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. Oznacza to, że nie zastępują podstaw przysądu, nawet tej szczególnej z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., która jako jedyna ma na uwadze indywidualny interes skarżącego w przyjęciu jego skargi kasacyjnej do rozpoznania. Innymi słowy postępowanie

kasacyjne nie jest kolejną (powszechną) instancją, wszak skargę kasacyjną wnosi się od prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji, co tłumaczy wymagania stawiane skardze kasacyjnej, w tym przypadku w zgłoszonej przez stronę podstawie przedsądu wraz z jej uzasadnieniem.

Szczególna podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., to sytuacja inna niż tylko samo naruszenie przepisów w przypadku podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.). O ile zasadne podstawy kasacyjne mogą prowadzić do uwzględnienia skargi (art. 398¹⁴ k.p.c. a contrario), to szczególna podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. spełnia się dopiero wtedy, gdy samodzielnie wykazuje, że skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna. Oznacza to, że podstawy kasacyjne (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.), nie zastępują podstaw przedsądu, nawet tej szczególnej z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., która jako jedyna podstawa przedsądu ma na uwadze indywidualny interes strony w przyjęciu jej skargi do rozpoznania. Zarzuty podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.) rozpoznaje się dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. Na etapie przedsądu skarżący powinien wskazać i wykazać we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, naruszenie przepisów, które w sposób oczywisty prowadzi do stwierdzenia, że objęty skargą wyrok jest oczywiście wadliwy. Brak jest tego we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i w jego uzasadnieniu. We wniosku brak jest zarzutu naruszenia przepisów postępowania. Ma to znaczenie, gdyż w ocenie materialnego zarzutu wniosku wiążą ustalenia faktyczne na których oparto zaskarżony wyrok (art. 398¹³ § 2 in fine k.p.c. ma odpowiednie zastosowanie na etapie przedsądu), co oznacza, iż w ocenie podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Należy zauważyć, że zarzut naruszenia przepisów procesowych jest umieszczony w podstawach skargi kasacyjnej, lecz we wniosku o przyjęcie skargi nie ma potwierdzenia, aby ustalenia w sferze faktów prowadziły do oczywistej zasadności skargi. Sąd Najwyższy związany jest stanem faktycznym ustalonym przez sądy powszechne. W okolicznościach przedmiotowej skargi kasacyjnej ma to znaczenie z kilku powodów.

Podstawą rozwiązania stosunku pracy na podstawie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. jest wina pracownika. Zasadniczo decyduje wina umyślna, a tę ustala się na podstawie zachowania pracownika, intencji i przyczyn określonego działania. Prócz winy znaczenie ma też „ciężkie” naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych.

W tym zakresie ustalenia Sądu nie zostały podważone we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. W takiej sytuacji Sąd Najwyższy na etapie przedsądu związany jest ustaleniami Sądu powszechnego, że powód nie dopuścił się ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pomija, że w sprawie znaczenie miał art. 30 § 4 k.p., zgodnie z którym przedmiot i zakres sprawy wyznacza przyczyna rozwiązana umowy o pracę bez wypowiedzenia podana w oświadczeniu pracodawcy (piśmie rozwiązującym).

Do tej zasady procesowej i materialnej zasadnie odwoływał się Sąd powszechny w zaskarżanym wyroku, choć nie powołał w uzasadnieniu tego przepisu.

Ustalenia faktyczne, którymi Sąd Najwyższy jest związany na etapie przedsądu, nie prowadzą też do innej oceny w zakresie prawa materialnego.

Rzecz w tym, iż nie każde naruszenie obowiązków jest „ciężkie”. Lżejszy stopień naruszenia obowiązków nie składa się na podstawę rozwiązania umowy o pracę w szczególnym trybie.

Wina w prawie pracy rozumiana jest tak jak wina w prawie karnym, czyli jako określony stosunek do czynu (por. W. Sanetra, Wina w odpowiedzialności pracowniczej, Wrocław 1975 r.). Nie wystarcza zatem brak należytej staranności pracownika (dłużnika), właściwej dla prawa cywilnego (art. 355 k.c.). A *contrario* podstawy stosowania art. 52 § 1 pkt 1 k.p. nie można zrównywać z brakiem wykonywania pracy sumiennie i starannie (art. 100 § 1 k.p.).

Innymi słowy Sądy pierwszej i drugiej instancji zgodnie nie stwierdziły podstaw do zastosowania art. 52 § 1 pkt 1 k.p. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej nie podważa tej oceny, w aspekcie wymaganej aż oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Z tych względów, z braku zasadnej podstawy przedsądu, orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

[r.g.]